

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.

(S2013/2222/SF)

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) tillstyrker förslagen

- att kravet på kostnadsuppgift i en rehabiliteringsplan tas bort, avsnitt 3.3
- att en försäkrad inte ska behöva anmäla vården av en svårt sjuk närstående, avsnitt 3.4
- att den sjukpenninggrundande inkomsten efter en period med livränta ska motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder, avsnitt 3.6
- att bevilja bostadstillägg retroaktivt, avsnitt 3.7
- att avdrag även ska få göras för upplupen ränta och avgifter, avsnitt 3.9
- att lokalanställda vid en svensk utlandsmyndighet inte ska vara försäkrad enligt socialförsäkringsbalken när det gäller denna anställning, avsnitt 3.10.

ISF avstyrker förslaget att sjukpenning ska kunna lämnas upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan, avsnitt 3.1

ISF har i övrigt inga invändningar mot förslagen.

3.1 Sjukpenning upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan

ISF avstyrker föreslagen möjlighet att lämna sjukpenning under sju dagar före det att sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan. Anledningen är att risken för felaktiga utbetalningar ökar, vilket i sin tur skulle påverka legitimiteten för socialförsäkringen negativt. Denna risk innebär vidare att de ekonomiska konsekvenserna för sakanslaget kan bli större än vad som angivits.

Kravet på sjukanmälan från första sjukdagen är viktigt för att Försäkringskassan ska kunna säkerställa tidpunkt för den första sjukdagen. För egenföretagare och arbetslösa är detta egentligen den enda kontrollmöjligheten Försäkringskassan har den första sjukveckan, eftersom krav på läkarintyg gäller först efter en veckas sjukfrånvaro och det i regel inte finns något annat sätt att styrka uppgifterna. I detta sammanhang är det också värt att påpeka att ett skäl som angavs för att förlänga den grundläggande karenstiden från 1 till 7 dagar var att många egenföretagare var sjukskrivna i exakt 7 dagar.¹ Bristande kontrollmöjligheter den första sjukveckan kan ha varit en förklaring till denna företeelse.

Om kravet på sjukanmälan första dagen tas bort, begränsas således Försäkringskassans kontrollmöjligheter och därmed ges utrymme för felaktigt utnyttjande av systemet. Det skulle exempelvis gälla om en egenföretagare inkommer med sjukanmälan och läkarintyg samma dag och anger att den första sjukdagen inträffade en vecka tidigare. Försäkringskassan har då ingen möjlighet att verifiera om detta är korrekt eller är ett sätt att undgå karenstiden i sjukförsäkringen.

En försäkrad som är inskriven som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och som blir sjuk kan få kalenderdagsberäknad sjukpenning från dag 2 i sjukperioden. En arbetslös med tidigare heltidsanställning som har arbetslöshetsersättning får ersättning 5 dagar i veckan. En arbetslös som insjuknar på helgen, då arbetslöshetsersättning ändå inte skulle utbetalas, drabbas därmed inte lika mycket av karensdagen i sjukförsäkringen. Lördagen blir karensdag och ersättning betalas ut från söndag. Om kravet på sjukanmälan första sjukdagen tas bort, skulle det bli möjligt för en arbetslös som insjuknar i början på en vecka att i sjukanmälan ange lördagen innan som första sjukdag. Vidare skulle det behöva utredas vad som gäller om arbetslösa skulle sjukanmäla sig retroaktivt i samband med att de fått en underrättelse om ifrågasatt ersättningsrätt inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen.

Försäkringskassan har vidare möjligheten att kräva läkarintyg tidigare än sjunde dagen efter sjukanmälningsdagen. Detta skulle kunna vara en åtgärd i fall där grunden för upprepade sjukanmälningar framstår som tveksam. Enligt Försäkringskassan används inte denna kontrollåtgärd i dag och Försäkringskassan ser därför inte något behov av denna bestämmelse. Om kravet på sjukanmälan dag 1 skulle tas bort, skulle det bli ännu viktigare att denna åtgärd används när man exempelvis misstänker felaktigt utnyttjande av systemet för att undgå karensdagar.

Av dessa skäl delar ISF inte Försäkringskassans och arbetsgruppens uppfattning att reglerna om sjukanmälan första sjukdagen inte fyller något egentligt syfte idag. ISF delar följaktligen heller inte arbetsgruppens mening att det är orimligt att det ställs högre krav på en enskild individ än på arbetsgivare när det gäller tidpunkt för sjukanmälan.

ISF vill i sammanhanget understryka vikten av enhetlig tillämpning av reglerna för i vilka fall förmånen kan lämnas för dagar före anmälan.

¹ SOU 2008:89 s. 177, Prop. 2009/10:120 s. 64.

ISF instämmer i att det kan vara ett problem att egenföretagare och arbetslösa inte känner till att sjukanmälan till Försäkringskassan ska göras första dagen i sjukperioden. Det är inte ens säkert att arbetslösa överhuvudtaget känner till att man kan vara sjukskriven som arbetslös. En åtgärd för att komma till rätta med detta eventuella problem torde i första hand vara informationsinsatser. I det informationsmaterial som Arbetsförmedlingen delar ut till nya arbetslösa finns ingen information om vad som gäller vid sjukdom. Även på Arbetsförmedlingens hemsida är det svårt att hitta någon sådan information.

ISF föreslår, i stället för att ta bort kravet om sjukanmälan från dag 1, att Arbetsförmedlingen i samråd med Försäkringskassan arbetar för att öka kunskapen om vad som gäller om arbetssökande blir sjuka. Försäkringskassan bör också arbeta för att öka kunskapen om sjukförsäkringen hos de försäkrade, däribland egenföretagare.

3.3 Förenklad rehabiliteringsplan

ISF tillstyrker förslaget att bestämmelsen om att en rehabiliteringsplan ska innehålla uppgift om den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden tas bort.

3.4 Slopa anmälan för närståendepenning

ISF tillstyrker förslaget att en försäkrad inte ska behöva anmäla vården av en svårt sjuk närstående.

3.6 Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör

ISF tillstyrker förslaget att den sjukpenninggrundande inkomsten efter en period med livränta ska motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder.

3.7 Bevilja bostadstillägg retroaktivt

ISF tillstyrker förslaget att bevilja bostadstillägg retroaktivt.

3.9 Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav

ISF tillstyrker förslaget att avdrag även ska få göras för upplupen ränta och avgifter.

Det är av vikt att underlätta hanteringen av återbetalning av socialförsäkringsförmåner både för de enskilda och för Försäkringskassan. Förslagen förenkling kan leda till att en större del av räntor och avgifter faktiskt betalas tillbaka till Försäkringskassan.

3.10 Socialförsäkring under arbete vid svenska utlandsmyndigheter i EU/EES-länder för lokalt anställd personal

ISF tillstyrker förslaget att lokalanställda vid en svensk utlandsmyndighet inte ska vara försäkrade enligt socialförsäkringsbalken när det gäller denna anställning.

Förslaget innebär en förenkling vid hanteringen av till exempel familjeförmåner enligt förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Arbetstagaren kommer att omfattas av bosättningslandets lagstiftning och därigenom kommer behovet av samordning av familjeförmåner att minska. Det innebär även en förenkling för lokalanställda vid utländska beskickningar i Sverige. De som sedan tidigare omfattas av svensk socialförsäkring kan genom denna förändring också kvarstå, även om de påbörjar en anställning vid en utländsk beskickning.

Det får också till följd att lokalanställda vid svenska utlandsmyndigheter inom EU/EES-länderna kommer att behandlas på samma sätt som lokalanställda vid svenska utlandsmyndigheter i övriga länder i världen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Per Molander. Maria Kain har varit föredragande. I beredningen har också Kristina Aili, Berit Hamrén, Marie Jakobsson Randers, Nina Karnehed, Dan Ljungberg, Helena Persson Schill, Charlotta Örn och Niklas Österlund deltagit.

Per Molander
Generaldirektör

Maria Kain
Chef för kompetensområde
ekonomisk styrning